

Sygn. akt II AKo 106/23

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Robert Pelewicz (del.)
Protokolant:	Monika Łojewska

po rozpoznaniu w sprawie

zażalenia W. D. na pkt 1 i 3 postanowienia Prokuratury Okręgowej w Gdańsku z dnia 29 grudnia 2022 r. o umorzeniu śledztwa, prowadzonego pod sygn. akt PO I ds.97.2019

z wniosku Sądu Okręgowego w Kielcach

o rozstrzygnięcie sporu o właściwość rzeczową

na podstawie art. 38 § 1 k.p.k.

postanawia:

rozstrzygnąć spór o właściwość między Sądem Okręgowym w Gdańsku a Sądem Okręgowym w Kielcach w ten sposób, że uznać Sąd Okręgowy w Gdańsku za miejscowo właściwy do rozpoznania zażalenia W. D. na punkty 1 i 3 postanowienia Prokuratury Okręgowej w Gdańsku z dnia 29 grudnia 2022 r. o umorzeniu śledztwa, prowadzonego pod sygn. akt PO I ds.97.2019.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2022 r. Prokuratura Okręgowa w Gdańsku umorzyła śledztwo w sprawie:

- działania w okresie od dnia 25 listopada 2016 r. do dnia 9 marca 2020 r. na terenie całej Polski, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie nie mniejszej niż 200 000 zł w postaci 30% do 40% kwoty uzyskanego odszkodowania i zadośćuczynienia za krzywdy doznane w wyniku represji przez system komunistyczny szeregu osób (wymienionych z nazwiska w zaskarżonym orzeczeniu), poprzez wprowadzenie w błąd w ten sposób, iż wykorzystując podeszły wiek i niezajomość prawa pokrzywdzonych, skłoniono ich do podpisania niekorzystnej umowy o świadczenie usług prawnych tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. – wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego;
- sprawie działania w nieustalonym dniu w okresie pomiędzy 31 lipca 2018 r. a 11 lipca 2019 r. w L. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z góry podjętym zamiarem doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 466 300 zł Stowarzyszenia (...) w L. poprzez wprowadzenie w błąd Prezes (...) co do wysokości wynagrodzenia z tytułu współpracy pomiędzy nią a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. tj. o czyn z art. 286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk – wobec stwierdzenia, że eon nie zawiera znamion czynu zabronionego;

3. w sprawie działania w nieustalonym dniu w okresie pomiędzy 20 grudnia 2018 r. a 26 lipca 2019 r. w K. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z góry podjętym zamiarem doprowadzenia W. D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 233 500 zł poprzez wprowadzenie go w błąd co do wysokości wynagrodzenia z tytułu współpracy pomiędzy nim a (...) Sp.z o.o. z siedzibą w G. tj. o czyn z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 §1 kk – wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

W dniu 14 stycznia 2023 r. pokrzywdzony W. D. wniósł zażalenie w zakresie pkt 1 i 3 powyższego postanowienia.

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku uznał się niewłaściwym miejscowo i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Kielcach. W uzasadnieniu Sąd podał, iż miejscem działania sprawców było miasto K., co wynika z treści zeznań złożonych przez skarżącego w charakterze świadka. Wskazał, iż W. D. zeznał, że zarówno umowę z 26 lipca 2018 roku zawartą z (...) Sp. z o.o., jak tą z 20 grudnia 2018 r. zawartą z w/w spółka i r.pr. A. B., podpisano „u niego w domu” w K. zatem czyny, w zakresie których i umorzono postępowanie, zostały popełnione w K.. Ponadto powołując się na orzecznictwo podniósł, iż wszczęcie śledztwa przez Prokuraturę Okręgową w Gdańsku nie stanowi o właściwości miejscowej Sądu Okręgowego w Gdańsku albowiem czyny, których dotyczy zażalenie wywiedzione przez jedyne skarżącego W. D., popełnione zostały w K..

Postanowieniem z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt III Kp 1036/23 Sąd Okręgowy w Kielcach, zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w Krakowie o rozstrzygnięcie sporu o właściwość pomiędzy Sądem Okręgowym w Kielcach i Sądem Okręgowym w Gdańsku. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że zdaniem Sądu Okręgowego w Kielcach stanowisko gdańskiego sądu zaprezentowane w orzeczeniu z dnia 15 czerwca 2023 r. nie jest zasadne. Sąd Okręgowy w Kielcach podkreślił, że zażalenie w przedmiotowej sprawie zostało skutecznie wniesione na czyn z pkt 1 zaskarżonego postanowienia, w którym nie tylko został poszkodowany W. D., ale 100 innych osób, a wedle opisu czynu został on popełniony na terenie całej Polski (stąd w konsekwencji również w okręgu Sądu Okręgowego w Gdańsku). Z kolei lektura akt pozwala na bezsporne ustalenie, że sprawca działał również na terenie SO w Gdańsku, należy bowiem zważyć, iż z zeznań pokrzywdzonego J. Z. wynika, że zawarł on umowę objętą postępowaniem przygotowawczym w dniu 6 listopada 2019 r. z (...) sp. z o. o. w siedzibie kancelarii w G..

Sąd Apelacyjny stwierdził, co następuje:

Zgodzić się należy z Sądem Okręgowym w Kielcach, iż sąd ten nie jest właściwy do rozpoznania niniejszej sprawy, a właściwym do jej rozpoznania jest Sąd Okręgowy w Gdańsku.

Przekazany do rozstrzygnięcia negatywny spór kompetencyjny między Sądami Okręgowymi dotyczy właściwości miejscowej do zażalenie W. D. na pkt 1 i 3 postanowienia Prokuratury Okręgowej w Gdańsku z 29 grudnia 2022 r. o umorzeniu śledztwa. Ustalenie sądu właściwego miejscowo do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji odbywać się musi zgodnie z regułami ujętymi w przepisach art. 31-33 k.p.k., przy czym należy brać pod uwagę miejsca popełnienia czynów zabronionych określone w zaskarżonym postanowieniu.

W pierwszej kolejności wymaga podkreślenia, iż w sprawie, w której miejsce popełnienia czynów zabronionych (przestępstwa/przestępstw) jest ustalone, to art. 31 § 3 k.p.k. nie dopuszcza właściwości miejscowej sądu, w którego okręgu przestępstwa nie popełniono, nawet jeśli w jego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze (postanowienie SN z 21.09.2005., I KZP 26/05, Legalis 70477). Nie ulega przy tym wątpliwości, że miejscem działania hipotetycznych sprawców było miasto K., co wynika z treści zeznań złożonych przez skarżącego w charakterze świadka, gdyż W. D. zeznał, że zarówno umowę z 26 lipca 2018 roku zawartą z (...) Sp. z o.o., jak tą z 20 grudnia 2018 r. zawartą z w/w spółka i r.pr. A. B., podpisano „u niego w domu” w K., a zatem czyny, w zakresie których i umorzono postępowanie, zostały popełnione w K.. Nie ma jednak racji Sąd Okręgowy w Gdańsku, iż czyny, których dotyczy zażalenie wywiedzione przez jedyne skarżącego W. D., popełnione zostały tylko w K., co implikowałoby uznanie, że wszczęcie śledztwa przez Prokuraturę Okręgową w Gdańsku nie stanowi o właściwości miejscowej Sądu Okręgowego w Gdańsku. Podkreślenia bowiem wymaga, że zażalenie w przedmiotowej sprawie zostało skutecznie wniesione także co do czynu z pkt 1 zaskarżonego postanowienia, którym nie tylko poszkodowany został W. D., ale wiele innych osób.

Należy w tym zakresie podzielić zasadność decyzji procesowej Prokuratora Okręgowego w Gdańsku w kontekście treści art. 306 § 1a pkt 1 k.p.k. (k. 8922-8924, akt. PO I Ds.97.2019). Dodatkowo – wspierając zasadność powołanej decyzji procesowej Prokuratora Okręgowego w Gdańsku - należy odwołać się do treści art. 306 § 1a pkt 3 k.p.k., z którego wynika, że naruszenie praw, o którym stanowi tenże normatywnie musi wynikać bezpośrednio z przestępstwa. Skoro za wystarczające uznano naruszenie w sposób pośredni, to naruszenie prawa w rozumieniu art. 306 § 1 pkt 3 k.p.k. będzie miało miejsce także w razie wystąpienia ogniów pośredniczących między tym naruszeniem a czynem zabronionym. Innymi słowy, zakres podmiotowy art. 306 § 1 pkt 3 k.p.k. obejmuje także osoby, których dotknęły dalsze skutki przestępstwa. Ocena w tym zakresie musi być dokonywana w szczególności w płaszczyźnie bezpośredniego, jak i ubocznego przedmiotu ochrony przestępstwa, o którym zawiadomił skarżący. Testem, który pozwala na ustalenie, czy prawa zawiadamiającego zostały naruszone, będzie zbadanie, czy w razie stwierdzenia zaistnienia czynu zabronionego jego skutkiem był negatywny wpływ na prawem chronione dobra tej osoby. W razie odpowiedzi twierdzącej zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania należy uznać za dopuszczalne (postanowienie SN z 25.06.2020., I KZP 2/20, Legalis 2373096).

Podkreślenia w powyższym kontekście wymaga, iż wedle opisu czynu z punktu 1 zaskarżonego postanowienia, to został on popełniony na terenie całej Polski (stąd w konsekwencji również w okręgu Sądu Okręgowego w Gdańsku), ale co w realiach rozpoznawanej sprawy najistotniejsze (i co pomija Sąd Okręgowy w Gdańsku w postanowieniu z 15.06.2023., XIV Kp 835/23 – k.7), lektura akt pozwala na bezsprzeczne ustalenie, że hipotetyczny sprawca działał również na terenie właściwości Sądu Okręgowego w Gdańsku, gdyż z zeznań pokrzywdzonego J. Z. wynika, że zawarł on umowę objętą postępowaniem przygotowawczym w dniu 6 listopada 2019 r. z (...) sp. z o. o. w siedzibie kancelarii w G..

Nie powinno w powyższym kontekście także budzić wątpliwości, że w wypadku rozpoznawania zażalenia na postanowienie o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia, to ono właśnie decyduje o właściwości sądu, a nie jedynie kwalifikacja prawna przyjęta w postanowieniu o wszczęciu postępowania przygotowawczego lub w postanowieniu o jego umorzeniu, czy postulowana w zażaleniu (postanowienie SN z 17.01.2021., V KS 34/21, Legalis 2652340). Rzecz właśnie w tym, że skoro czyny zabronione objęte postanowieniem o umorzeniu śledztwa i zażaleniem W. D. wniesionym w przedmiotowej sprawie popełnione zostały w różnych miejscowościach (i w K. i w G.), a więc znajdujących się zarówno w okręgu Sądu Okręgowego w Gdańsku, jak i okręgu Sądu Okręgowego w Kielcach, to zgodnie z regułą wyprzedzania sądem właściwym miejscowo staje się w takiej sytuacji sąd, w okręgu którego najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze (art. 31 § 3 k.p.k.). W realiach sprawy powyższe rozważania wiodą do wniosku, że skoro miejsce popełnienia czynów objętych zaskarżonym postanowieniem zostało ustalone jako położone w okręgach Sądu Okręgowego w Gdańsku i Sądu Okręgowego w Kielcach, to przepis art. 31 § 3 k.p.k. nie dawał podstaw do przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Kielcach, jako miejscowo właściwemu.

Z tych względów Sąd Apelacyjny w Krakowie orzekł, jak w postanowieniu.